

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Μ. Τετάρτη 24 Απριλίου 2019

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α¹. Αγαπητοί συμμαθητές,

Ο συγγραφέας αναφέρεται στην παγκοσμιοποίηση του πολιτισμού. Στην αρχή επισημαίνει πως ο οικουμενικός χαρακτήρας των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας συμβάλλει στη διαμόρφωση ομοιόμορφης κουλτούρας των λαών. Στη συνέχεια διαπιστώνει ότι τα μέσα ενημέρωσης ελέγχονται από τις οικονομικά ισχυρές χώρες, οι οποίες επιβάλλουν τον δικό τους πολιτισμό και θεωρεί πως το γεγονός αυτό ανέδειξε πολλά κινήματα αντίδρασης στη μαζοποίηση του πολιτισμού τα οποία προωθούν τον εθνικό και θρησκευτικό φανατισμό. Καταλήγοντας παρατηρεί ότι η παγκοσμιοποίηση αφενός καταλύει την εθνική κουλτούρα και αφετέρου προσφέρει τη δυνατότητα πολιτισμικών ανταλλαγών.

Σας ευχαριστώ

(Η αξιολόγηση της αποφώνησης είναι προαιρετική)

(Λέξεις 86)

Επισήμανση: Ως εναλλακτική διατύπωση της εισαγωγής οι μαθητές θα μπορούσαν να γράψουν το εξής: Διάβασα ένα κείμενο με θέμα την παγκοσμιοποίηση του πολιτισμού. Στην αρχή ο συγγραφέας επισημαίνει ....

Β1. Προτεινόμενη παράγραφος:

Η ανάπτυξη της πνευματικής και πολιτιστικής ζωής στις δυτικές χώρες σε συνδυασμό με τον εκσυγχρονισμό της τεχνολογίας και την τελειοποίηση των μέσων επικοινωνίας επιτρέπει την προβολή και την επιβολή ενός πολιτιστικού μοντέλου, που αυτές διαμορφώνουν, σε όλο τον κόσμο. Χαρακτηριστική είναι η διεύδυση της μουσικής βιομηχανίας με τραγούδια που κυριαρχούν στην Ευρώπη και ταυτόχρονα διαδίδονται και αποθεώνονται σε πολλές χώρες του

¹ Έκφραση Έκθεση, τόμος Β', Ι.Τ.Υ.Ε. «Διόφαντος», σελ. 262-263 – Έκδοση 2015. (Σχετικά με την περιήληψη κειμένου) και http://www.study4exams.gr/mod_greek/course/view.php?id=193#6

πλανήτη. Αντίστοιχα συμβαίνει και με τον κινηματογράφο. Ποιος μπορεί να αμφισβητήσει την αυτοκρατορία του Χόλυγουντ και ποιος στη δική μας μικρή χώρα αρνήθηκε να δακρύνει μπροστά στο δράμα του Τιτανικού;

(Λέξεις 91)

Επισημάνσεις:

- Αξιοποιούμε το απόσπασμα ως θεματική περίοδο, διατυπωμένη αυτούσια ή εκφραστικά παραλλαγμένη .
- Επιλέγουμε παραδείγματα από τον χώρο της πολιτιστικής ζωής που αναφέρονται στη διάδοση των πνευματικών επιτευγμάτων. Μπορούμε να παρουσιάσουμε τα παραδείγματα της μουσικής και κινηματογραφικής βιομηχανίας αλλά και οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα σχετική με τις εκδηλώσεις προβολής έργων επιστήμης, διάνοησης και τέχνης του δυτικού πολιτισμού, αρκεί να επιβεβαιώνεται στην παράγραφο η διάδοσή τους.

B2.α.² Η δομή παραγράφου:

Θεματική περίοδος: Η παγκοσμιοποίηση επεκτείνει ... πολιτιστική αυτή επιδρομή.

Λεπτομέρειες / Σχόλια: Κάτω από την πίεση ... θρησκευτικά προστάγματα.

Περίοδος κατακλείδα: Δεν υπάρχει.

Ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου είναι: Αίτια και αποτελέσματα.

Παρουσιάζεται η παγκοσμιοποίηση, που λειτουργεί ως αίτιο (Κάτω από την πίεση της παγκοσμιοποίησης) και στη συνέχεια παρατίθενται οι επιδράσεις- τα αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτήν (δημιουργούνται συσπειρώσεις... που αντιπαρατίθενται... προκαλεί την αναζωπύρωση ...απορρίπτουν ... και επιχειρούν...).

B2.β.³

Στη 2^η παράγραφο ο τρόπος πειθούς που επιλέγει ο συγγραφέας είναι η **επίκληση στη λογική**, αφού αξιοποιεί ως μέσο πειθούς το **επιχείρημα**, που διατυπώνεται με τη μορφή: προκείμενες προτάσεις - πρόταση συμπεράσμα.

² Έκφραση Έκθεση, τεύχος Α', Ι.Τ.Υ.Ε. «Διόφαντος», σελ.72 – Έκδοση 2015. (Σχετικά με τη δομή παραγράφου) και Έκφραση Έκθεση, τεύχος Γ', Ι.Τ.Υ.Ε. «Διόφαντος», σελ.267-270 – Έκδοση 2015. (Σχετικά με τους τρόπους ανάπτυξης) και http://www.study4exams.gr/mod_greek/course/view.php?id=33#6

³ Έκφραση Έκθεση, τεύχος Γ', Ι.Τ.Υ.Ε. «Διόφαντος», σελ. 8 - Έκδοση 2015.

Προκείμενες προτάσεις:

1. Η διεθνοποιημένη μαζική κουλτούρα παράγεται και διαδίδεται από τα υπερεθνικά μέσα μαζικής ενημέρωσης τα οποία ελέγχουν οι μεγάλες βιομηχανικές χώρες.
2. Οι χώρες του Βορρά διαθέτουν τους οικονομικούς πόρους και έχουν τις τεχνικές δυνατότητες(ενν. να διοχετεύσουν....)

Πρόταση συμέρασμα:

Οι χώρες, λοιπόν, του Βορρά διοχετεύουν σε ολόκληρο τον κόσμο μορφές έκφρασης, κανόνες συμπεριφοράς, νοοτροπίες και ιδεολογίες που ανταποκρίνονται στο δικό τους τρόπο ζωής και εξυπηρετούν τα δικά τους συμφέροντα.

B3.α.⁴ Σχολιασμός χρήσης των σημείων στίξης:

- **Εισαγωγικά:** Η χρήση των εισαγωγικών εξυπηρετεί την απόδοση μεταφορικού νοήματος στις λέξεις ενώ ταυτόχρονα εκφράζει την υποβαθμιστική και απαξιωτική άποψη του συγγραφέα για αυτό το είδος της κουλτούρας που δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό νόημα του όρου, αλλά αντίθετα απέχει πολύ από αυτό, μια και εμφανίζεται τεχνητή («κατασκευασμένη») αλλά και ετερογενής, ως συνονθύλευμα διαφορετικών στοιχείων («μωσαϊκή»). Συνεπώς στις θέσεις του συγγραφέα ενυπάρχουν και στοιχεία ειρωνείας.
- **Άνω και κάτω τελεία:** Η χρήση της άνω και κάτω τελείας αποδίδει την αναλυτική και λεπτομερειακή παρουσίαση των δύο διαφορετικών και τελικά αντιθετικών απολήξεων της παγκοσμιοποίησης, της αρνητικής, ως ισοπέδωσης των πολιτισμικών διαφορών των λαών και της θετικής, ως αύξησης των διαύλων της πολιτισμικής τους επικοινωνίας.

B3.β Σχολιασμός χρήσης των σημείων στίξης:

- Η παγκοσμιοποίηση επεκτείνει τη διάδοση του δυτικού πολιτιστικού πρότυπου σε ολόκληρο τον κόσμο και προξενεί σε πολλές χώρες κινήματα αντίστασης απέναντι στην πολιτιστική αυτή επιδρομή.

Μετατροπή σε παθητική: Η διάδοση του δυτικού πολιτιστικού πρότυπου σε ολόκληρο τον κόσμο επεκτείνεται από την παγκοσμιοποίηση και

⁴ Γλωσσικές ασκήσεις για το Ενιαίο Λύκειο, Ι.Τ.Υ.Ε. «Διόφαντος», σελ. 161 (Σχετικά με τη χρήση των σημείων στίξης) και http://www.study4exams.gr/mod_greek/course/view.php?id=33#6

προξενούνται σε πολλές χώρες κινήματα αντίστασης απέναντι στην πολιτιστική αυτή επιδρομή.

Η χρήση της ενεργητικής σύνταξης από τον συγγραφέα εξυπηρετεί την προβολή του υποκειμένου της περιόδου, δηλαδή της παγκοσμιοποίησης.

- Οι ισχυρές τάσεις ομοιογενοποίησης, λοιπόν, ενεργοποιούν αντίρροπες τάσεις διαφοροποίησης.

Μετατροπή σε παθητική: Ενεργοποιούνται, λοιπόν, αντίρροπες τάσεις διαφοροποίησης από τις ισχυρές τάσεις ομοιογενοποίησης.

Η χρήση της ενεργητικής σύνταξης από τον συγγραφέα εξυπηρετεί την προβολή του υποκειμένου της περιόδου, δηλαδή των ισχυρών τάσεων ομοιογενοποίησης.

B4.α.

Συνθετικά		Νέα λέξη
οικονομίας	: οίκος +νομή (-ια)	νόμισμα, νομοταγής
παγκόσμια	: παν +κόσμος(-ια)	κοσμικός, κοσμοπολιτισμός
κυριαρχείται	: κύριος +άρχω/ αρχή	αρχικός, αρχομανής
δημιούργημα	: δήμιο +έργο (-μα)	εργάτης, φιλεργατικός
ιδεολογίες	: ιδέα+ λόγος (-ια)	λογικός, λογομαχία

B4.β. Προτεινόμενη περίοδος:

Στην εποχή μας, που *κυριαρχείται* από *ιδεολογίες* θεμελιωμένες στη μεγιστοποίηση του εμπορικού κέρδους, είναι αναπόφευκτο οι όροι εργασίας που διαμορφώνονται στο πλαίσιο της *παγκόσμιας οικονομίας*, ως επιστέγασμα και *δημιούργημα* αυτής της φιλοσοφίας, να θεωρούν τον εργαζόμενο αναλώσιμο προϊόν και να παραβιάζουν τα δικαιώματά του.

(Λέξεις 45)

Γ. Παραγωγή Λόγου

Προσφώνηση: Κυρίες και Κύριοι,

Πρόλογος

Με αφορμή τη σημερινή εκδήλωση που διοργάνωσε ο δήμος μας, δράττομαι της ευκαιρίας, ως εκπρόσωπος του δημοτικού συμβουλίου, να διατυπώσω κάποιες σκέψεις μου αναφορικά με τον ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) στην πολιτιστική κρίση της εποχής μας. Ο σύγχρονος κόσμος οδηγείται σε πολιτιστική ομοιομορφία που καταργεί την εθνική ιδιαιτερότητα

επηρεαζόμενος ολοένα και περισσότερο από τη διαβρωτική δύναμη των μέσων ενημέρωσης..

Α΄ Ζητούμενο: Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στην ομοιογενοποίηση των πολιτιστικών επιλογών των ανθρώπων και στην ισοπέδωση του εθνικού πολιτισμού.

- Η **βιομηχανία του θεάματος** προωθεί τη **μαζική εμπορική κουλτούρα**. Τα Μ.Μ.Ε. εστιάζοντας στην τηλεθέαση / ακροαματικότητα που θα επιφέρει εύκολο και γρήγορο κέρδος προωθούν **θεματολογία χαμηλού επιπέδου** (σκάνδαλα, κίτρινος τύπος, άρθρα και εκπομπές «κοινωνικού σχολιασμού», εκπομπές ταλέντων), ώστε να ικανοποιούνται μόνο τα ευτελή ενδιαφέροντα του κοινού. Έτσι το άτομο απομακρύνεται από μορφές γνήσιας ψυχαγωγίας (ανάγνωση βιβλίων, ταξίδια κ.α.) και στρέφεται **με μαζικό τρόπο στη νόθη ψυχαγωγία** (προγράμματα υποκουλτούρας στην τηλεόραση, διαδικτυακά ηλεκτρονικά παιχνίδια, εκχυδαϊσμένη τέχνη κ.α.). Για αντίστοιχους λόγους στο **ραδιόφωνο** παρατηρείται **ομοιομορφία και επανάληψη** στις μουσικές επιλογές, με **συνέπεια να περιορίζεται ο μουσικός πλουραλισμός**. Παράλληλα, τα Μ.Μ.Ε. για κερδοσκοπικούς λόγους ανάγουν σε **είδωλα καλλιτέχνες** αμφίβολου ταλέντου και ποιότητας. Συνεπώς ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για την **εμπορευματοποίηση της τέχνης**.
- **Πολυεθνικές εταιρείες** προκειμένου να μεγιστοποιήσουν το κέρδος, αξιοποιούν την εμβέλεια των Μ.Μ.Ε., επηρεάζοντας το πολιτιστικό επίπεδο της κοινωνίας. Μέσα από τη βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου διαδίδουν διεθνώς **πολιτιστικά πρότυπα των ανεπτυγμένων δυτικών κοινωνιών**. Σταδιακά επέρχεται **ομοιομορφία των λαών σε επίπεδο ενδυματολογικό, διατροφικό, καλλιτεχνικό, ψυχαγωγικό** και συνολικά στον **τρόπο ζωής** (νοοτροπία, ήθη, συνήθειες).
- Με τη χρήση της **διαφήμισης** (σε έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο) οι εταιρείες επιχειρούν να διεγείρουν τον **υλικό ευδαιμονισμό**. Η απόκτηση υλικών αγαθών θεωρείται για τον σύγχρονο άνθρωπο βασικός τρόπος κατάκτησης της ευτυχίας. Έτσι τα άτομα αναπτύσσουν αποκλειστικά υλικές προτεραιότητες και εξωθούνται στην υπερεργασία, με αποτέλεσμα να αδιαφορούν για την πνευματική τους καλλιέργεια. Με αυτόν τον τρόπο αμβλύνεται η κριτική τους σκέψη και **εξασθενεί η άμυνά τους στην επιβαλλόμενη πολιτιστική ομοιομορφία**.

- Οι σύγχρονοι νέοι αφιερώνουν τον ελεύθερό τους χρόνο στην ενασχόληση με το **διαδίκτυο**. Επηρεάζονται από τις **τάσεις της μόδας** που διαμορφώνουν διάσημοι και είδωλα, μέσα από φωτογραφίες και βίντεο που αναρτούν στα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης**. Η ξενομανία και ο μιμητισμός δρουν με πρωτόγνωρη ορμή καταργώντας την ατομικότητα, σε μια προσπάθεια να υιοθετηθεί η εικόνα και η στάση ζωής των ειδώλων του διαδικτύου.
- Σταδιακά **οι αδύναμοι - κυρίως οικονομικά** - λαοί διαμορφώνουν την πεποίθηση ότι τα ξενόφερτα πρότυπα αποτελούν προϊόντα ενός ανώτερου πολιτισμού, σε σύγκριση με τον οποίο η δική τους παράδοση και η πολιτιστική τους κληρονομιά υπολείπονται. Έτσι επιτυγχάνεται η **απομάκρυνση από την εθνική παράδοση** και τα πολιτιστικά δρώμενα. Η παγκόσμια πολυπολιτισμικότητα εξαλείφεται.

Β΄ Ζητούμενο: Τρόποι με τους οποίους το φαινόμενο μπορεί να περιοριστεί, συμβάλλοντας στη διασφάλιση της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας ενός λαού και της συνακόλουθης ουσιαστικής συνύπαρξης και επικοινωνίας του με τους άλλους λαούς.

- **Αξιοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο σχολείο:**
  - Επαφή των μαθητών με πολιτιστικά επιτεύγματα, εθνικά αλλά και προερχόμενα από άλλους πολιτισμούς, μέσω της παρακολούθησης και του σχολιασμού ανάλογων πολιτιστικών εκδηλώσεων, με τη βοήθεια ειδικών εκπαιδευτικών
  - Συζητήσεις στο πλαίσιο του σχολείου με δημιουργούς οι οποίοι θα εισάγουν τους μαθητές στον μαγικό κόσμο του πνεύματος, παρέχοντάς τους γνώσεις και κουλτούρα που θα τους επιτρέπουν την ουσιαστική αξιολόγηση των πνευματικών έργων.
  - Ανάδειξη της αξίας της εθνικής παράδοσης με αξιοποίηση σχετικών μαθημάτων (ιστορία, γλώσσα κ.α.). Συμμετοχή σε επετειακές εκδηλώσεις, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, διοργάνωση εκδρομών με εκπαιδευτικό χαρακτήρα.
  - Προώθηση των μορφών γνήσιας ψυχαγωγίας και της γόνιμης αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου. Συμβολή του σχολείου στην ανακάλυψη των ιδιαίτερων κλίσεων κάθε μαθητή με την παροχή καλλιτεχνικής παιδείας. Συμμετοχή σε: θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις ζωγραφικής / γλυπτικής / φωτογραφίας, .

- Σεβασμός στην ιδιαιτερότητα των λαών. Επικοινωνία με σχολεία του εξωτερικού. Συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγής μαθητών / φοιτητών. Δημιουργία πολυπολιτισμικής συνείδησης, η οποία προϋποθέτει την απαλοιφή στερεοτυπικών αντιλήψεων και στοχεύει στην αποδοχή της διαφορετικότητας.
- **Προβολή από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης της εθνικής πολιτιστικής παράδοσης και κληρονομιάς, αλλά και προσπάθειες επικοινωνίας με άλλους πολιτισμούς:**
  - Άρθρα και εκπομπές με ταξιδιωτικό περιεχόμενο.
  - Ιστοσελίδες και εκπομπές ανάδειξης της αξίας των μνημείων, της τήρησης των εθίμων, των τοπικών ιδιαιτεροτήτων.
  - Ραδιοφωνικές εκπομπές που θα φέρουν τους ακροατές σε επαφή με όλο το φάσμα της τέχνης, της διανοήσης και γενικά της πνευματικής δημιουργίας.
  - Προώθηση μορφών γνώσης ψυχαγωγίας μέσα από θεματικά προγράμματα, σχετικές διαφημίσεις κ.ά.
  - Προβολή ποιοτικών προγραμμάτων και περιορισμός των εκπομπών υποκουλτούρας.
  - Θεματική ποικιλία σε εφημερίδες, εκπομπές, ιστοσελίδες, ώστε ο δέκτης να έχει τη δυνατότητα να προκρίνει και να επιλέγει βάσει ποιοτικών κριτηρίων.
  - Διακριτική επιλογή των προβαλλόμενων προσώπων, ώστε να χαρακτηρίζονται από ήθος, μόρφωση, ορθοέπεια και σφαιρική καλλιέργεια.
  - Αξιοποίηση μηχανισμών ελέγχου, π.χ. του Ε.Σ.Ρ. (= Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης) για την τήρηση των αρχών δεοντολογίας των Μ.Μ.Ε.
- **Δραστηριοποίηση των πνευματικών ανθρώπων οι οποίοι καλούνται να βοηθήσουν τον σύγχρονο άνθρωπο να αντισταθεί στην ομοιομορφία.**
  - Αποκάλυψη, μέσω τα έργων τους, των στόχων της παγκοσμιοποίησης που προκαλεί ανισότητες και οδηγεί στην απώλεια της εθνικής ιδιαιτερότητας
  - Παρουσία στα Μ.Μ.Ε. με σκοπό να αφυπνίζουν τον άνθρωπο συμβάλλοντας στην ουσιαστική πολιτιστική του αντίληψη.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2019
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Nλ3Γ(α)

Επίλογος

Η αλληλεξάρτηση των πολιτισμών είναι μια επωφελής διαδικασία, καθώς μπορεί να συνδράμει στην επίτευξη της παγκόσμιας ειρήνης και στη συνακόλουθη υποχώρηση των συνόρων που απομακρύνουν τους ανθρώπους. Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει ότι πρέπει να εγκαταλείψουμε την πολιτιστική μας παράδοση και να υιοθετήσουμε άκριτα τα στοιχεία του μαζικού πολιτισμού που επιβάλλει η παγκοσμιοποίηση.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

ΧΑΡΙΣΙΑΚΗ